

JACKOVICS PÉTER

HUNOR és HUSZÁR mentőszervezetek megalakítása

A rendkívüli veszélyhelyzetek megfelelő kezelése érdekében a BM OKF égisze alatt HUNOR (Hungarian National Organisation for Rescue Services) elnevezéssel hivatásos, nehéz kutató-mentő speciális, különleges mentőszervezet alakul. Ugyancsak hasonló megfontolásokból jön létre HUSZÁR Közepes Városi Kutató és Mentő Csapat, az önkéntes mentőszervezetek és a területi polgári védelmi szervezetek bevonásával.

RENDELTTETÉSE

Az eredeti elképzelések szerint a HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Nehéz Városi Kutató és Mentő Szolgálat központi rendeltetésű – az ország veszélyeztetettségének megfelelően létrehozott – a hazai és a nemzetközi segítségnyújtásban bevethető mentőszervezet. Az ENSZ INSARAG (Nemzetközi Kutatás és Mentési Tanácsadó Csoport) terminológiája szerint, miként elnevezésében is benne van: „nehéz városi kutató és mentő csapat”, nemzetközi meghatározása angolul: Heavy Urban Search and Rescue (USAR) Team. A cél: egy itthon és külföldön egyaránt bevethető, profi szakemberekből álló mentőcsapat létrehozása.

JOGSZABÁLYI ALAPJA

A 2011. évi CXXVIII. katasztrófavédelmi törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Kormányrendelet 67. §-a szerint „Magyarország hivatalos mentőcsapata a HUNOR Mentőszervezet. A központi rendeltetésű mentőszervezet az ország veszélyeztetettségének megfelelően létrehozott, a hazai és a nemzetközi segítségnyújtásban bevethető szervezet”. Ennek megfelelően elkészült a HUNOR Mentőszervezet Megalakítási Terve és Működési Rendje és megkezdődött a mentőszervezet megalakítása, állományának feltöltése, kiképzése, majd nemzetközi minősítése.

Feladatai, készenléte

- gyors reakálási képességgel váratlan és súlyos veszélyhelyzetekben történő beavatkozás,
- helyi, területi és országos szintű beavatkozás egy vagy több megérintő katasztrófa, vagy külföldön bekövetkezett veszélyhelyzetekben,

Tíz napig önellátó

Romok alatt rekedtek keresésére felkészülve

A kommunikáció alapfeltétel

- speciális mentési feladatok ellátása,
- a beavatkozó erők megerősítése,
- a védekezések vezetés-irányítási és technikai támogatása.

A HUNOR a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi – külföldön Magyarország hivatalos – speciális mentőcsapata. Működését hazánkban, a fővárosban 3 órán belül, vidéken 8 órán belül, külföldön 48 órán belül megkezdje. A riasztástól számított 1 órán belül a csapat vezetői állományának, 3 órán belül a csapat többi részének el kell elérni a készenléteket. A HUNOR szakfeladata továbbá a romok alatt rekedt áldozatok keresése, mentése – szükség szerint – elsősegélynyújtás a további ellátás céljából történő elszállításig. Földrengés sújtotta területen magától értetődő

Mobil műtő

feladat a műszaki mentés, áldozatok kiemelése, túlélési esélyeik biztosítása. A HUNOR tervezett létszáma több mint kétszáz fő. Bevetésre és gyakorlatra történő riasztása, mozgósítása, hazai és nemzetközi szintű bevetése a hivatásos katasztrófavédelem központi szerve vezetőjének döntése alapján történik.

A MENTŐSZERVEZET FŐBB KOMPONENSEI

1. vezetés-irányítás
2. kutatás
3. mentés
4. orvosi ellátás
4. logisztika

Az irányítást a csapatvezető, annak helyettese, a nyolc tagú törzs, a hatfős logisztikai egység és két összekötő tiszt révén biztosítja. A végrehajtási szint legfontosabb egységei lesznek a

KÖVETELMÉNYEK

A HUNOR állományában jelentkező tűzoltókkal szemben támasztott alapvető követelmények:

- egészségügyi alkalmasság, hivatásos jogviszony;
- minimum 5 éves tűzoltó szakmai gyakorlat;
- valamilyen speciális szakképzettség
- kisérgépezői végzettség;
- az önkéntesség, riaszthatóság vállalása.

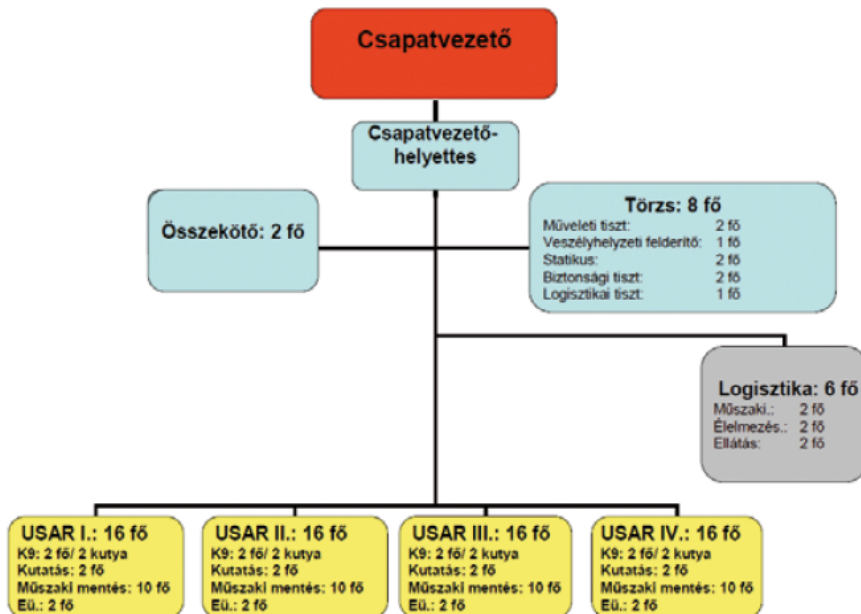
Mindeközben *előnyt jelent:*

- az angol nyelvismeret;
- nemzetközi minősítésű mentési végzettség;
- tűzoltó technikai szakképesítés;
- „C” kategóriás vezetői engedély, egyéb speciális vezetői engedély;
- nehézgépezői bizonyítvány;
- különleges mentési ismeretek.

16 tagú USAR (Urban Search and Rescue) városi kutató és mentő csapatok. Egy-egy ilyen kutató egységben két kutyás mentő – természetesen két négy lábúval –, két kutató, két egészségügyi szakember és tíz műszaki mentő vesz részt a bevetésben.

HUNOR ÉS HUSZÁR

A HUNOR kutató, műszaki mentő, beavatkozási szakterületén bizonyíthatják rátermettségüket, felkészültségüket azok a hivatásos tűzoltók is, akik a lakosság védelme, mentése érdekében kihívásnak tekintik a hazai és a nemzetközi küldetésekből való részvételt. A felvételt nyert tűzoltók munkájuk alapján nem csak erkölcsi elismerésben, hanem anyagi ellenszolgáltatásban is részesülnek. Hazai beavatkozás esetén természetesen teljes fizetésüket és a túlmunka-díjat is megkapják, külföldi beavatkozás után külföldi kiküldetési díjat kapnak, védőöltőzettel szerelik fel őket, védőeszközöt kapnak.

A Hunor Mentőszervezet felépítése

A HUNOR felszerelésének az alapját Gazdasági Ellátó Központ (GEK) bázisán már meglévő és ezt követően beszerzendő eszközök alkotják. Mindezek meghatározó összetevője a „nehéz” kategóriának megfelelő kutató-mentő felszerelés, a belső és külső kommunikációra alkalmas híradó eszközök. Logisztikájára jellemző, hogy tíz napra teljes önellátást, önfenntartást tud biztosítani. A GEK bázisára épülő logisztikai háttérén túl a másik lényeges különbség a HUNOR és HUSZÁR között a státuszában van. A HUNOR „nehéz”, a HUSZÁR „közepes” kutató-mentő csapat. Ez utóbbit eddig is önkéntes különleges kutató mentő egységek alkották. Mindkettő nemzetközi bevetése esetén a riasztást, vezetést és irányítást a BM OKF végzi. E két nagy létszámú szervezet formálása, felkészítése az ENSZ INSARAG minősítésre az újszandó első napjaitól teljes gőzzel halad.

MIÉRT VAN ERRE SZÜKSÉG?

Miért volt szükség teljesen új alapokra helyezni a különleges mentőszervezetek tevékenységét? Amikor úgyis „megvoltak maguknak”, némelyikük komoly felkészültséggel, felszereltséggel, tapasztalatokkal rendelkezik. Volt egy integráló FKRSZ, mármint a Fővárosi Központi Rendeltetésű Mentőszervezet, amelynek sok ilyen önkéntes mentőszervezet volt a szerződéses tagja. A BM OKF vezérlésével, az FKRSZ keretében sok gyakorlaton, bevetésen vettek sikeresen részt különleges mentőink. Ez a továbbiakban is így lesz! Minőségi változást jelent viszont az eddigiekhez képest, hogy az ebben résztvevő különböző szervezetek ezentúl együtt és hatékonyabban tudnak beavatkozni.

Az önkéntes mentőszervezetek tevékenységére a katasztrófák elleni védekezésben – speciális szakismeretük, felkészültségük alapján – rendkívül nagy szükség van! Minden tiszteletet megérdemelnék azok a kollégáink, barátaink, akik családi költségvetésük, zsebpénzük, szabadidejük terhére áldozatokat hoznak azért, hogy minél felszereltebben, felkészültebben menthessék, óvják bajbajutott embertársaink életét, egészségét. Az önkéntes mentőszervezetek tevékenységének jelentős hazai és nemzetközi hagyománya van. Az önkéntes mentőcsapatok különleges kiképzésű, speciális technikai eszközökkel felszerelt, katasztrófák és veszélyhelyzetek hatásainak kivédésére, felszámolására, az emberi élet mentésére önkéntesen létrehozott civil szerveződések olyan képességekkel, amelyek sem az állami, sem az önkormányzati tűzoltóságoknál, eddig nem – vagy csak igen korlátozott mértékben – állnak, álltak rendelkezésre.

NEMZETI MINŐSÍTÉSI RENDSZER

Mindezek mellett az is leszögezendő, hogy – ha emberleletekről van szó – a gyors riasztás, gyors bevetettség, az egységes kommunikáció, irányítási rendszer, a kompatibilitás, a felszerelés bizonyos mértékű csereszabotossága, a társzervek képességeinek ismerete, a felkészülésnek egy bizonyos, elfogadott szintje stb. fontosabb annál, hogy ezek a dolgok ne egy központi akarat, kezdeményező, szervező erő tudatos tevékenységnek hatására érlelődjének egy többé-kevésbé egységes szervezetté. Olyan szervezetté, szervezetekké, amelyek gyorsan riaszthatók, megfelelően bevetethetők, felszerelésük kompatibilis, tudják egymás váltani egy elhúzódó, többnapos bevetés során. Ha emberleletekről van szó, a katasztrófavédelem vezetése nem hagyatkozhat, a katasztrófaturizmusnak, az egymással rivalizáló különleges egységek viszonyának, esetleg széthúzásnak a bizonytalanságára. Ez teljesen ellentmond az integrált katasztrófavédelem eredeti ren-

deltetésének, törvényi kötelezettségeinek. Támogatni is csak olyan szervezeteket tud a katasztrófavédelem, amelyek bizonyos törvényi, képzési és más kritériumoknak megfelelnek és együttműködnek a hivatásos katasztrófavédelemmel, elfogadják a felajánlott feltételeket. Minden mentésbe bevonható önkéntes mentőszervezetnek át kell esni a Nemzeti Minősítési Rendszeren, azaz a mentési szakterületéből az alapvető szakmai követelményekből minősítő vizsgát és egy 2 napos terepgyakorlatot kell teljesítenie. A minősített önkéntes mentőszervezettel köt a jövőben együttműködési megállapodást a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve. Ezek mentőszervezetek vehetnek részt a katasztrófavédelem rendszerén belül a mentésben és léphetnek be a lezárt kárterületre.

1300 FŐ

A mentésbe bevonható önkéntes mentőszervezetek száma Magyarországon jelenleg mintegy 70, amely több mint 1300 fős tagságot – ha úgy tesszük: erőt – jelent.

A NEMZETKÖZI BEVETHETŐSÉG FELTÉTELEI

A HUNOR és a HUSZÁR csapat nemzetközi bevetettségének legfontosabb feltétele az ENSZ INSARAG nemzetközi minősítés.

Az ENSZ égisze alatt létrehozott INSARAG (*International Search and Rescue Advisory Group*), vagyis a Nemzetközi Kutató-mentő Tanácsadó Csoport több mint 80 ország és ezek katasztrófareagáló szervezetének globális hálózata. Az INSARAG „főlöttes szerve” az OCHA (*Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*), magyarul: Humanitárius Ügyek Koordinációs Hivatala. Az ENSZ égisze alatt az OCHA feladata a természeti katasztrófák és más komplex veszélyhelyzetekkel összefüggő tevékenységek koordinálása, a humanitárius támogatás. Egyik célja hogy a lehető legrövidebb időn belül a nemzetközi összefogás koordinálásával enyhítse a nagy katasztrófák okozta károkat, veszteségeket. Az OCHA egyik ún. szakágazata az INSARAG, amely az 1988-as, súlyos következményekkel járó örményországi földrengésre reagáló nemzetközi kutató és mentő csapatok kezdeményezésére alakult 1991-ben. Az INSARAG a városi kutatással és mentéssel (USAR) kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik. Egyik célja, hogy a nemzetközi USAR-csapatok tevékenységét koordináló egységes ún. INSARAG Irányelveket és Módszertant minél szélesebb körben elfogadtassa. Az INSARAG működési szabályzatát az INSARAG Irányelv és Módszertanának dokumentumában gyűjtötték össze, amely a katasztrófa helyszínére érkező USAR-csapatok tevékenységét és a működésükkel szemben támasztott minimális követelményeket tartalmazza. Az Irányelveket az ENSZ 57/150 számú Közgyűlési Határozat fogadta el 2002. december 16-án.

E két nagy létszámú szervezet, mármint a HUNOR és HUSZÁR formálása, felkészítése az INSARAG minősítésre elkezdődött. A kettős nemzetközi minősítés evidens célja, hogy – a nemzetközi segítségnyújtás során alkalmazott és elfogadott ENSZ irányelveknek megfelelően – Magyarország ismét rendelkezzen a nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtáshoz felkészült és kiképzett mentőerővel.

Jackovics Péter tíf. alezredes, tanácsos, osztályvezető
BM OKF Műveleti Osztály
Fotók: Jóri András és Schober Andor

